M168

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

Mintis

LIETUVIŲ VISUOMENĖS DIENRAŠTIS

Nr. 170
ANTRADIENIS
1946 M. RUGSĖJO MĖN. 17 D.
I METAI

Trumanas atsiriboja nuo Wallaceo

Vašingtonas. Amerikos prekybos ministerio Wallaceo priešrinkiminę kalbą smarkiai puola daugumas amerikos laikraščių, o Amerikos vyriausybė dėl jos atsidūrė nemalonioje situacijoje. Tarp kita ko Wallaceas pasakė: Imperialistinė D. Britanijos politika Artimuosiuose Rytuose, kombinuojama su sovietų kontrpriemonėmis, Jungtines Valstybes tiesiogiai stumia į karą, jei jos nevykdys aiškios ir realios užsienio politikos.

Šią kalbą Wallaceas pasakė Naujorke viename susirinkime, kurį sudarė daugiausia kairiojo nusistatymo žmonės. Keblumas kyla svarbiausia dėl Trumano pareiškimo, kad jis skaitęs pirmiau kiekvieną kalbos žodį ir ją aprobavęs, ir kad ji visiškai neprieštaraujanti Byrneso išvedžiojimams.

Korespondentai praneša, kad didelė klausytojų dalis, Wallaceui kalbant apie Tarybų s-gą, pradėjo švilpti ir protestuodama išėjo iš susirinkimo.

Amerikos užsienio reikalų ministerio pavaduotojas Achesonas pareiškė, kad Wallaceo kalba nebuvusi duota jam patikrinti ir kad oficiali Amerikos politika tebesiremia Byrneso programiniais punktais.

Prezidentas Trumanas šeštadienį davė paaiškinimų, kad jis nors susipažinęs su Wallaceo kalbos turiniu, bet ji tesanti tik asmeninė prekybos ministerio nuomonė ir nereiškianti Amerikos užsienio reikalų politikos pakitimo.

Trumanui šitaip atsiribojus nuo Wallaceo kalbos, aiškiai nurodant, kad Amerikos užsienio politikos kursas nepakinta, rodosi, kad šis įvykis tuo baigtas. Visi korespondentai sutinka, jog netenka abejoti, kad Byrneso užsienio politika po daugeriopų patvirtinimų yra tikroji Jungtinių Amerikos Valstybių užsienio politika. Wallaceo priešrinkiminė kalba tik sustiprino Amerikos užsienio reikalų ministerio poziciją ir Byrnesui suteikė diplomatinį laimėjimą.

PROTESTUODAMI IŠĖJO IŠ POSĖDŽIO

Paryžius. Įvairiose pakomisėse pasireiškė atstovų tarpe nuomonių skirtumas. Tat-itin ryškiai iškilo aikštėn Bulgarijos sutarties politinėje komisijoje. Komisijos pirmininkas Gudijos atstovas uždarė posėdį ir išėjo iš patalpos su Tarybų s-gos, Čekoslovakijos ir Jugoslavijos atstovais. Ginčų priežastis buvo Bulgarijos atstovų siūlymas balsuoti, ar svarstytinas yra Graikijos reikalavimas ištaisyti Graikijos sieną.

SAVIVALDYBIŲ RINKIMAI TRIJOSE ZONOSE

Londonas. Rugsėjo 15 d. įvyko savivaldybių rinkimai britų, prancūzų ir sovietų zonose. Britų zonoje rinkimai vyko apskrityse ir mažesniuose miestuose. Rinkimuose dalyvavo lig 80% turinčių teisę balsuoti. Šioje zonoje nepriklausomieji kandidatai laimėjo netikėtai didelį balsų procentą. Jiems teko apie 50% visų balsų, o SPD gavo 25%, CDU apie 20% visų balsų. Komunistai gavo mažiau kaip 20.000 balsų iš 2.000.000, vadinasi, mažiau kaip vieną procentą.

Prancūzų zonoje komunistai gavo taip pat mažai balsų. Pirmąją vietą užima CSU, gavusi maždaug apie 50% balsų, po jos eina SPD, surinkusi apie 20%.

Sovietų zonoje pirmoje vietoje buvo socialistų vienybės partija (SED). Ji gavo apie 50% galiojančių balsų. Likusieji beveik lygiomis pasiskirstė tarp CDU ir LDP. Kai kuriuose rajonuose buvo išstatyti vien tik SED kandidatai.

Darbiečių organas griežtai atsakė Wallaceui

Londonas. Anglų darbiečių dienraštis „Daily Herald" aštriai puola JAV prekybos ministerio Henryo Wallaceo kalbą, kurioje prikišami D. Britanijai imperialistiniai siekimai ir noras sukiršinti Tarybų s-gą ir JAV tarp savęs. Laikraštis klausia: kurioje gi pasaulio vietoje ponas Wallaceas įžiūri anglų imperialistinės politikos pasireiškimus? Gal Indijoje — kur anglai pasiūlė patiems indams imtis spręsti savo krašto likimą ir leido susidaryti sau patinkamą vyriausybę vien iš indų. Gal Persijoj? — iš kurios anglai pirm pasižadėto termino atsitraukė, o sovietai, sulaužydami pasižadėjimą, pasiliko ir ginklu privertė kitų paliktą savo likimui kraštą pasirašyti primetamą sutartį dėl naftos koncesijų sovietams. O gal ponas Wallace įžiūri anglų imperializmą seniai anglų pateiktame siūlyme leisti nafta laisvai disponuoti tiems kraštams, kuriuose ji randama, nors to siūlymo JAV Kongresas ir nėra priėmęs. O dėl karo kurstymo, kur kinų pilietiniame kare negu juokingas, nes karas tarp TSRS ir JAV jau vykstąs Kinijoje ir be jokio kurstymo, kur hinų pilietiniame kare vieną pusę remia JAV, o kitą — sovietai. Visi Wallaceo padaryti Anglijai priekaištai esą paimti iš nešvankių Gromyko ir Molotovo kalbų.

Anglų savaitraščiai apie Byrneso kalbą

Londonas. Svarbiausieji Didž. Britanijos savaitraščiai gyvai reagavo į JAV užsienio reikalų ministerio Byrneso Stuttgarte pasakytą kalbą dėl Amerikos pažiūrų į Vokietijos ateitį. Visi laikraščiai giria Amerikos nusistatymą, kiek galima greičiau sudaryti centrinę Vokietijos valdžią, pasirašyti taikos sutartį su Vokietija ir padaryti Vokietijos naudai pakeitimų Oderio ir Neisės linijoje. Tačiau nė vienas laikraštis nepritaria visai kalbai ištisai. Vieni joje įžiūri norą Vokietiją pajungti Amerikos kapitalistinei ekspansijai; kiti nesupranta, kaip galima suderinti greito taikos sutarties pasirašymo siekimą su numatomu ilgu okupacinių kariuomenių palikimu; treti visoje kalboje neranda jokio konkretaus Vokietijos ateities vaizdo nusakymo, o tik politinių pažiūrų neplaningą išdėstymą, kuris vokiečiams negalįs suteikti jokių vilčių, kad ateityje bus geriau, kaip dabar; ketvirti nepatenkinti, kad JAV pažiūra į Vokietijos federatyvinį sutvarkymą esanti visai neeuropiška ir pagal demokratinius principus aplamai nepirština, nes tai esąs pačios beatsikūriančios vokiečių demokratijos uždavinys, o ne pašalinių pajėgų, kurios užuot leidusios patiems vokiečiams užpildyti esamą politinę tuštumą, pačios į ją veržiasi iš visų pusių su savo projektais.

TERORAS PALESTINOJE NESILIAUJA

Londonas. Po eilės teroristinių veiksmų Palestinoje į Tel Avivą atgabenta britų parašiutininkų. Policija stengėsi pasikėsintojus suimti. Pasak pranešimo per susišaudymus nukauti 5 asmenys ir nemaža sužeista. Nukautųjų tarpe yra ir Sterno grupės dalyvių.

JUGOSLAVIJOS PROTESTO NOTA AMERIKAI

Belgradas. Belgrado radijas praneša, kad Jugoslavijos vyriausybė įteikė protesto notą Amerikos vyriausybei dėl Jugoslavijos įstaigų Trieste tarnautojų nepagrįstai griežto traktavimo. Notoje iškeliamas rugsėjo 9 d. nuotykis. Italų gyvenamame kvartale išsprogdinus vieną darbininkų namą, amerikiečių policija suėmė 6 jugoslavų kareivius, pas kuriuos buvo rasta rankinių granatų. Tie 6 jugoslavų kareiviai vėliau buvo iš Triesto ištremti.

Rugsėjo 15 d. Trieste įvyko dar vienas sprogimas, septintasis savaitėje.

BULGARIJA — RESPUBLIKA

Bulgarijos parlamentas specialiame posėdyje rugsėjo 15 d. paskelbė respubliką. Posėdyje buvo ir 3 regentai, kurie valdžios reikalus vedė už mažametį karalių Simeoną.

Dabartinės Lietuvos žemės ūkis

Išsamesnių žinių apie nūdienį Lietuvos ūkį, tiek politinį ar socialinį gyvenimą neįmanoma patirti. „Geležinė uždanga" gaubia tą šalį nuo vakarų pasaulio, kaip ir kiekvieną kitą valstybę, esančią Stalino diktatūroje. Tačiau įvairiais kanalais gaunamos žinios, dažnai netiesioginės, atskirais epizodais, leidžia, bolševikinį gyvenimą pažinusiam mūsų tautiečiui, susidaryti bendrą Lietuvos vaizdą.

Pinigų netekimas

Okupavę 1944 metais Lietuvą, bolševikai jos visų sričių administravimą pradėjo išeidami iš 1941 m. birželio 21 d. statuso. Vadinas, buvo atstatoma visos žinybos, visas darbas kaip kad vokiečių okupacijos nebūtų buvę . . . Iš to išeinant, pirmasis smūgis Lietuvos, ir taip jau keleriopai nualintam ūkiui, teko dėl valiutos netekimo, nes iš pirmos okupacijos dienos vokiškoji markė nustojo bet kokios galios.. Gyvenimas visiškai apmirė, prasidėjo mainai, kol pagaliau pradėjo atsirasti bolševikiškieji červoncai . . .

Žemės reforma

Jau pirmomis okupacijos dienomis 1940 metų „žemės reforma" vėl atnaujinta. Deja, daugely vietovių bežemiai ir mažažemiai atsisakė imti žemę, nes jie jau iš savo patirties žino, kad pas bolševikus nuosavybės nėra, o antra, žemės reformos eigą ryžtingai ir efektingai tramdė laisvės karių pasisakymai ir veiksmai. Taip kad rezultate nusavinta žemė neturėta kam išdalinti. Vėliau susigriebta išdalinti žemė. Ministerių Tarybos nutarimu pavesta ir toliau dirbti buvusiems savininkams — buožėms, savaime aišku, kartu uždedant jiems ir didelę prievolių naštą. Neturint darbo jėgos ir darbo priemonių tai labai sunkus reikalavimas.

Lygiagrečiui pradėjęs veikti Valstybinių Ūkių Komisariatas su agr. Vazalinsku priešaky, organizavo ir organizuoja visame krašte valstybinius ūkius — sovchozus. Oficialiai pranešamą, kad š. m. pradžioje jau buvę įsteigta dvigubai tiek sovchozų, kaip 1941 m. „Pravda" atsitiktinai mini Vilniaus tresto sovchozus, kur iš 13 esančių sovchozų tik Milašaičių, Kuršėnų (?), Lentvario ir Kaišiadorių esą išpildę jiems uždėtą grūdų prievolę. Tačiau nusiskundžiama, kad rudeninio (1945 m.), arimo planas sovchozuose teįvykdytas 35,5%. Reikia žinoti, kad sovchozai turi pirmenybę žibalu ir nafta iš Lietuvos Vartotojų Kooperacijos Sąjungos (buv. Lietūkio) apsirūpinti. Savaime aišku, sovchozai naudojasi pirmenybe ir traktorius ir kt. mašinas įsigyti ir vistik planas tik trečdaliu teįvykdomas. Privatūs ūkininkai netekę tiek daug darbo jėgos, o taip pat darbo priemonių, aišku irgi vargiai žymiai daugiau įstengia įvykdyti „arimo bei sėjos planą".

Būdingą žinutę skelbia Tarybų Lietuva 49 Nr. Esą „pagal LKP (b) Partijos CK ir LTSR Komisarų Tarybos nutarimą, Lietuvoje esančios traktorių stotys ir arklių bei mašinų nuomojimo punktai visų pirma turi aprūpinti Lietuvoje įsikūrusias Raudonosios Armijos karių šeimas . . ." Ši žinutė įdomi dvejopai: viena, rodo, kad visas tas pirmos okupacijos metu bandytas organizuoti traktorių — mašinų tinklas, parodęs visišką nesugebėjimą pozityviai dirbti, dabar atkuriamas iš naujo, o antra, kad Lietuva kolonizuojama Raudonosios Armijos kariais — rusais ir kad šie kolonizatoriai privilegijuojami. Pastaraji teigimą paryškina ir tas faktas, kad sovchozams skirtoji rusų kalba propagandinė literatūra lygiagrečiai spausdinama ir rusiškame laikrašty „Sovietskaja Litva" . . . Taigi tiek jau yra mūsų tėvynėje kolchozninkų — sovchozninkų, kad jiems leidžiama speciali periodika.

Negeriau einasi ir Klaidėdos Krašte be savininkų pasilikusių ūkių apgyvendinimas. Taip pereitais metais Pagėgių apskrity esą išdalinta lietuviams 38.000 ha žemės (kiek atėjūnams sovchozininkams?), o šiais metais esą numatoma išdalinti dvigubai . . . Vadinas ir ten iki šiol neišdalintoji žemė šimtai tūkstančių ha dirvonuoja . . .

Tenka pastebėti, kad 1944-45 m. oficiali išdalintos žemės statistika gerokai neatitinka faktiškai apdirbamą, nes daugelis naujų savininkų, ypač Klaipėdos Krašte, gavę žemė, bet neturėdami ir negaudami inventoriaus, tyliai nusišalina iš tos apylinkės . . . Dabar įvedus naujus asmens dokumentus, toks gyvenamosios vietos keitimas vargu beįmanomas.

Kaip jau minėta, Lietuvos ūkininkas, panašiai kaip ir 1941 metais, turi pristatinėti valstybei grūdus, bulves ir mėsą. Normos didelės ir juo didesnės, juo valdomos žemės plotas didesnis. Be to, Lietuvos ūkininkas turi dar mokėti už žemę didelius mokesčius pinigais.

Tačiau minėtų rekvizicijų atidavimas vyksta gana sunkiai. Sovietinėj Lietuvos spaudoje mirga teisnų pranešimai apie bylas buožėms už „paruošų nevykdymą", o taip pat ir autokritikoje tas užsimenama. Pav. „Tiesa" rašo „Vosyliškių kaimo buožė J. Daunoravičius turėjo pristatyti valstybei 1.500 kg. grūdų ir tiek pat bulvių, o davė tik 50 kg. grūdų. Šis buožė taip „pat neatsilygino ir už 1944 metus. Toks pat ir kitų buožių elgesys . . . arba. Labai silpni grūdų pristatymo tempai ir Pakuonio valsčiuje. Šis valsčius iki šiol atliko tik 19,8% metinio grūdų plano . . . Nepatenkinamai vyksta paruošos ir Garliavos valsčiuje, o Rumsiškių valsčius, sako laikraštis valstybei tedavęs tik 13,5% metinio grūdų paruošos plano".

Žodžiu, apibendrinant davinius apie nūdienį Lietuvos žemės ūkį, darosi išvada, kad apie 30% dirbamos žemės šį pavasarį liko neįsėta, kad darbo jėgos (mobilizacija, laisvės kariai, deportavimai) ir priemonių trūksta, kad maitinimosi klausimas kaskart sunkėja ir kad turint galvoje mums pažįstamą bolševikinį ūkininkavimą, jokių vilčių į pagerėjimą netenka laukti, atvirkščiai prievolių, nepakeliamų mokesčių, teroro ir netikro rytojaus spaudžiamas Lietuvos ūkininkas kas kart daugiau laužiamas į išbuožinimą, atseit, visą turtą (kilnojamą ir nekilnojamą) konfiskavimą, o paties ūkininko su šeima, kaip liaudies priešo, deportavimą . . .

Ūkininkas, kaip ir nūdienis miestietis šiandien savo individualaus ūkio veikloje nedaro jokių pasiruošimų ir nerodo jokių pastangų ateičiai. Naudojama, parduodama, iškeičiama tai kas dienos reikalavimus tenkina. Lietuvos ūkis eina smarkiu tempu smukimo keliu. Iš pirmo požvilgio paradoksiškai skamba, tačiau reali pranašystė, kad prie tokios politinės ir ūkinės struktūros po poros metų Lietuvoje, tame žemės ūkio krašte, galės kilti rimtas bado pavojus . . .

T. J.

TIURINGIJOS SED APIE „TĖVIŠKĄ DEMOKRATIJĄ"

Veimaras. Viename pasikalbėjime su Dana korespondentu abu Tiuringijos SED partijos vadai paaiškino, kad Sovietų Sąjungos išugdyta SED jokiu būdu negalvoja įvesti Vokietijoje tokio socializmo, koks jis yra Rusijoje. Partija yra nusistačiusi remti parlamentarinę demokratiją. Įvesti proletariato diktatūrą Vokietijoje yra neįmanoma, nes ūkiniai ir politiniai santykiai Vokietijoje yra kitokie, negu Rusijoje. Socializmas Vokietijoje gali įsigalėti tik demokratijos pagalba. Pirmininkas pareiškė, kad jie nelaiko esant naudinga tokią spaudos laisvę, kokia yra vakarų zonose, tačiau jie pasisako už „tėvišką demokratiją". O ji pasireiškia tuo, kad nepripažįsta tokios spaudos laisvės, kokia yra JAV, tačiau ir tokių suvaržymų, kurie yra Sovietų Sąjungoje. SED nuomonė spaudą turi kontroliuoti partijos, kad tuo būdu jos galėtų turėti įtakos į gyvenimo santykių tvarkymą. SED mano, kad demokratinių institucijų, ir spaudos laisvės ugdymas amerikiečių zonoje yra per ankstyvas, nes vokiečių tauta demokratijai dar nėra priaugusi.

KARALIUS FARUKAS TURKIJOJE

Aleksandrija. Kaip radijas pranešė, Egipto ministeris pirmininkas Ismail Sidky Paša išvyko pas karalių pranešti apie savo ministerių kabineto atsistatydinimą. Karalius, kuris išvyko kelionėn po Viduržemio jūrą, šiuo metu yra apsistojęs Rhodoso saloje. Jo atvykimas prieš kelias dienas savo privačia jachta į Turkijos vandenis buvo visai nelauktas ir jam atvykus Turkijos prezidento asmens adjutantas ir užsienių reikalų ministerijos atstovai išskrido jo pasveikinti. Sidky Paša Associated Press korespondentui pareiškė, kad karaliaus Faruko atsilankymas Turkijoje atneš „gerų politinių rezultatų" abiems kraštams.

GESTAPO SEKRETORIŲ TEIS ANGLIJOJ

Frankfurtas. Frankfurto radijas praneša, kad buvęs Drezdeno gestapo sekretorius Maksas Munchas bus nugabentas į Angliją ir ten teisiamas. Jis kaltinamas prisidėjęs nužudyti 50 britų lakūnų 1944 m. gegužės mėnesį.

Anuo metu D. Britanijos užsienių reikalų ministeris Edenas karininkų nužudymą buvo paminėjęs žemuosiuose rūmuose. Jis tada pareiškė, kad karininkai buvo sušaudyti dėl bandymo pabėgti.

Vyt. Alantas (4)

Bėgimas iš Vilniaus

(ištrauka iš romano)

— Gal norite prisidėti prie mūsų? — paklausė mane vienas pažįstamas, kuris storomis vielomis, įbridęs į vandenį, rišo rastus. — Mes čia statome laivą: plauksime į Kauną, o gal ir toliau. Kitokių priemonių nėra. Jei neturite kuo išvažiuoti, galite prisidėti prie mūsų. Vietos ant plausto pakaks. Galite ir visus daiktus pasiimti. Žinoma, sausa ant sienojų nebus, bet nuskęsti tikrai nenuskęsime.

— Bet jūsų laivas gali ant sėklumos...

— Viskas numatyta. Mūsų plaukia apie 10 vyrų. Jei pateksime ant sėklumos, kelte nukelsime savo laivelį, — nusijuokė mano pažįstamas.

— O jei jus užpuls partizanai?

— Kovosime, nepasiduosime. Gaila, kad neturime kulkosvydžio. Pastatytume jį ant priešakio, būtų kaip ant kreiserio. Visus priešus pakeliui išskintume...

— Kada išplaukiate?

— Apie ketvirtą valandą. Mes manome, kad naktį bus saugiau plaukti.

— Laimingos kelionės. Jei nesurasiu kitokių susisiekimo priemonių, ateisiu ir aš.

— Bet įsivaizduokite, kokia poetiška kelionė. Taip sakant, tikras weekendas. Juk šiandie šeštadienis, — vėl nusijuokė mano pažįstamas.

Tikrai, aš visai buvau pamiršęs, kad šiandie šeštadienis.

Šeimininkė manęs laukė susirūpinusi. Ji nusprendė pasilikti Vilniuje. Ji įkalbinėjo ir mane niekur nebėgti. Jos planas buvo toks: susirasti kur nuošalyje mažą butelį ir gyventi pusiau slaptai. Bet manęs tas planas nesuviliojo. Man per daug gerai buvo žinoma ateinančių pavergėjų valdymo sistema bei metodai. Pavalgęs paskubomis pusryčį, aš išėjau ieškoti vežiko.

Judėjimas mieste buvo dar didesnis, kaip vakar. Vokiečių karo sunkvežimių vilkstinė bėgo per miestą dar labiau susiglaudusi, nekaip vakar. Ji panešėjo į begalinę gyvatę, vingiuojančią per miestą iš Rytų į Vakarus. Bet į vokiečių kariuomenės traukimąsi niekas nebekreipė dėmesio. Jei dar vakar vienas kitas galėjo turėti nors šiokių tokių iliuzijų, tai šiandie kiekvienam buvo aišku, kad Vilnius po dienos kitos atiteks bolševikams. Žūt būt reikia iš Vilniaus bėgti ir ko greičiausiai.

Išlaksčiau po miestą tris valandas ir jokio vežiko. Ne kartą buvo kilusi mintis viską mesti ir eiti pėsčiam. Bet nuo Vilniaus iki Kauno 100 km. Eiti pėsčiam, reiškia viską palikti. Be to, žmonės daug kalba apie partizanų užpuolimus. Jei tose kalbose ir trečdalis tėra tiesos ir tai pakaks mane triskart sulikviduoti. Tada geriau jau plaukti plaustu... Gal pėsčiam eiti į stotį? Bet du dideli lagaminai ir ryšulys, nenutempsiu. Bet ir nusitempęs, ar išvažiuosi, ar dar eina traukiniai?

Nubėgau iki stoties. Aikštėje didžiausia žmonių minia. Į vidų įsibrauti neįmanoma. Klausiu aplink slankiojantį geležinkelietį, ar dar bus traukinių.

— Ar velniai juos žino, — mostelėjo ranka ir nuėjo.

Karšta nežmoniškai. Nervai įtempti iki paskutiniųjų. Ar negeriau padėti ginklus ir pasiduoti likimui? Taip, kaip anas negras, patekęs į Niagaros krioklio srovę. Pamatęs, kad su savo laiveliu vistiek nebeišsikrapštys, kad srovė vistiek įtrauks, metė irklus ir, išsitiesęs ant laivelio dugno, ėmė giedoti giesmę...

Grįždamas į miestą, sutikau Naujokaitį. Jam taip pat nepavyko susirasti vežiko. Aš jam papasakojau ką mačiau stotyje. Atrodė, kad kitokios išeities nebėra, kaip tik prisidėti prie plaukiančiųjų plaustu. Mes vėl nuėjome prie Nėries kranto.

Plaustas jau buvo paruoštas. Jį saugojo vienas paliktas vyras: kiti buvo išsiskirstę. Jis mums pranešė, kad vargu ar jie šiandie išplauksią, nes jų įstaigos viršininkas dėl kažin kokių priežasčių šiandie dar negalįs išvažiuoti iš Vilniaus. Jis mums patarė patiems nueiti su juo pasikalbėti.

— Kelionė plaustu manęs visai nevilioja, — tariau aš savo draugui, išsitiesdamas čia pat prie upės ant žolės. Aš jaučiaus neišpasakytai pavargęs. — Pirmiausia, ji užtruks keletą dienų, antra, gali užpulti lenkų partizanai, o trečia, gali pavyti bolševikų tankai.

— Ir aš taip manau, — atsakė Naujokaitis nesvyruodamas. — Bet kas daryti?

— Aš manau, kad mūsų viltis vis dėlto tėra tik geležinkelis. Juk negalimas dalykas, kad nebeitų joks traukinys ir kad nebūtų galima į jį šiaip ar taip įsibrauti. Nežiūrint visko, mums reikia patiems gabentis daiktus į stotį ir tučtuojau.

— Kad negalima įsibrauti į stotį, kaip pateksi į traukinį, jei dar koks ir eitų, — atsakė Naujokaitis, užsidegdamas papirosą ir taip pat išsitiesdamas ant žolės. — Man rodos, dar reikia laukti iki ryt ryto...

— Pasiutai, dar vieną naktį nakvoti Vilniuje! — sušukau.

— Vilniuje ne, bet kur nors už Vilniaus. Naktį visi pabėgėliai iš stoties išsikraustys, nes bijos bombardavimo. Jei mes ten nuvyksime anksti rytą, galime turėti vilties stotį rasią tuščią. Tik mes iš vakaro turėtume susiorganizuoti kokią susisiekimo priemonę. Idijotai, kodėl mes iš anksto nepasirūpinome mažo vežimėlio! Dabar susimestume daiktus ir važiuotume kaip ponai.

— Šaukštai po pietų. Visame Vilniuje dabar nė su žiburiu nerasime vežimėlio. Eikname pėsti.

— Į partizanų nagus! Ne, ačiū, — atsakė Naujokaitis. — Kaip bus, taip, aš dar laukiu iki ryto.

— Bet jei bolševikų tankai?...

— Girdėjau, kad vakar prasiveržusį dalinį vokiečiai atmušę. Taip pat sako, kažin kas matęs naujus vokiečių dalinius, važiuojančius į Rytus...

— O aš girdėjau, kad kažin kas matęs sumuštus vokiečių tankus, bėgančius į Vakarus...

(bus daugiau)

Vladas Šlaitas

Ramybė

Šiaurėj, kur amžini ledai — tartum dangoraižiai — pusiau paskendę vandenyje miega, yra ramybė didelė, kaip Dievas.

Tingūs pingvinai slidinėja ledo luitais
ir jie supranta Dievą.

Jie myli vandenis, kuriems Tu leidai —
Viešpatie — patvinti,
ir tuos dangoraižius ledų, giliai įmigusius...

Be filosofijos ir be pelėsių apkramtytų knygų
Tave pažįsta jie ir myli.

Šiaurėj, kur amžini ledai — tartum dangoraižiai — pusiau paskendę vandenyje miega, yra ramybė didelė, kaip Dievas.

SPECIALINIŲ MOKYKLŲ IR KURSŲ REIKALU PRANEŠIMAS

LB Švietimo Skyriai prašomi imtis iniciatyvos plėsti specialinį mokyklų bei kursų tinklą.

Kur tos iniciatyvos imasi atskiri asmenys ar visuom. organizacijos, Švietimo Skyriai prašomi tame darbe padėti.

Specialinių mokslų įstaigos turi būti Švietimo Valdybos patvirtintios.

LB Švietimo Skyriai pristato Švietimo Valdybai tvirtinti specialinių mokslų įstaigų vadovybės ir mokomąjį personalą, nurodant vardus, pavardes, mokslo cenzą, praktikos stažą, kurį dalyką ir kiek savaitinių pamokų dėsto.

Specialinių mokyklų bei kursų vadovybės pristato Švietimo Valdybai savo įstaigų mokslo planus ir programas.

LB stovyklų komitetai prašomi pasirūpinti kad jų sudarytuose švietimo skyriuose butų išrinktas asmuo, kuris rūpintųsi specialinių mokslų reikalais. Apie tai prašome pranešti Švietimo Valdybai.

LB stovyklų Švietimo Skyriai prašomi tuojau pranešti Švietimo Valdybai:

1) kurie kursai stovykloje veikė per 1945-6 m. metus, kas jiems kurį laiką vadovavo, kiek asmenų juos lankė, kiek asmenų juos baigė, ar buvo išduoti baigimo pažymėjimai ir koki.

2) kurie kursai veikia šiais mokslo metais, kiek klausytojų į juos įsirašė, kiek vyrų, kiek moterų, kiek laiko kursai tęsis, kieno iniciatyva ir vardu tie kursai suorganizuoti. Jeigu kursai dar nepristatyti Švietimo Valdybai tvirtinti, tai tas reikia atlikti, kaip šiame pranešime yra pasakyta.

3) Jeigu stovyklose yra tremtinių globos įstaigų suorganizuoti ir tvarkomi kursai, tai ir apie juos prašome painformuoti, kaip ir apie savo suorganizuotuosius.

Švietimo V-bos Spec. Mokslų Skyrius

Rašyti adresu:
(16) Wiesbaden, DP Camp 563,
Litauisches Lager, Švietimo Valdyba

Iš mūsų gyvenimo

SKILTININKŲ SĄSKRYDIS MEMMINGENE

Rugsėjo 14—15 d. Memmingene, aerodrome stovykloje, įvyko skautų skiltininkų sąskrydis, kuriame dalyvavo daugiausia Kempteno ir Memmingeno tuntų skiltininkai ir po keletą iš Augsburgo ir Bad — Woerishofeno. Kempteno skautai, kuriems šiais metais nepavyko suruošti stovyklos, atvyko jau 13 d. vakare ir įsirengė stovyklą. Sąskrydžio metu buvo išnagrinėta stovyklų ir iškilų organizavimo ir vykdymo reikalai, skaityti pašnekėsiai apie skautiško darbo galimumus ir skautiškuosius uždavinius dabartinėmis sąlygomis, kurių metu gyvose diskusijose dalyvavo ne tik skautininkai, bet ir skiltininkai. Nors oras buvo nepalankus, buvo atliktas didelis skautiškas žaidimas su kliūtimis. Šeštadienio vakare suruoštame tarptautiniame skautų laužе be Memmingeno estų, latvių ir lietuvių skautų pasirodė ir atvykę svečiai. Laužas, kurio žiūrėjo ne mažiau kaip 500 skautų ir svečių, pavyko gražiai. Sekmadienio ryte sąskrydis dalyvavo organizuotai pamaldose.

Jauniesiems skautų vadovams šis sąskrydis paliko grąžių įspudžių ir į kasdieninį skautų darbą įnešė naujų minčių ir daugiau gyvumo.

Flosenburgas. Flosenburgas yra nedidelis miestelis netoli Čekoslovakijos sienos. Jis niekuo nesiskirtų nuo kitų Bavarijos miestelių, tačiau jame nacizmo laikais buvo „nedidelė" koncentracijos stovykla. Minėtoje stovykloje pagal surastus dokumentus buvo nukankinta 54.900 žmonių, jų tarpe 2480 lietuvių.

S. m. rugsėjo mėn. 1 d. minėtoje stovykloje buvo pašventinti paminklinės koplyčios pamatai ir miestelyje paminklas. Šventinimo iškilmes atliko Regensburgo vyskupas Dr. M. Puchberger. Į koplyčios kertinį akmenį įmūryta atitinkamas aktas ir urna su kankinių pelenais. Šventinimo iškilmėse dalyvavo daug Unrra, karinės ir civilinės valdžios pareigūnų. Šioje stovykloje dabartiniu laiku gyvena apie 2000 lenkų.

* * *

Weidenas. S. m. rugsėjo mėn. 1 d. suejo vieni metai nuo įsisteigimo Weidene Unrra 310 skyr. Sukakties išvakarėse minėtą sukaktį Baltiečių stovykla gražiai paminėjo suruoštu lietuvių — latvių — estų koncertu. Koncertas įvyko naujai menininko Kudirkos išdekoruotoje lietuvių salėje. Po koncerto latvių salėje buvo suruošta kukli bendra arbatėlė, kurioje dalyvavo visi aukštesnieji Unrra pareigūnai.

Koncerte ypatingai gražiai pasirodė muziko Palio vedamas vyrų choras ir Spurgio vadovaujama tautinių šokių grupė.

Vydūno paskaita

Liubekas. Rugpiūčio 30 d. tradiciniam penktadienio pašnekėsy buvo pakviestas kalbėti Vydūnas. Gerb. rašytojas šiuo kartu gvildeno problemą „Kas yra žmogus?" Prelegentas, gausiai pailiustruodamas savo paskutiniųjų metų pergyvenimais, tirštai susirinkusiai klausytojų auditorijai pateikė vydūniškosios filosofijos žmogaus esminguosius bruožus.

Vydūnas kalba dar energingai, lygiai, kaip ir anksčiau esame įpratę Vydūną girdėti. Beje, skaudūs pergyvenimai, patirti, kai Vydūnas buvo „paliktas demonams", mūsų rašytoją gerokai pasendė. Jis vis dėvi tradiciniu juodu aksomo švarku su savo būdingaisiais marškiniais. Vydūno energingumą ir „senatvės jaunuoliškumą" pavaizduoja ir šis epizodėlis. Kai po paskaitos rašyt. F. Kirša paklausė, ar Vydūnas visą valandą kalbėdamas nepavargo, jisai atsakė: „O ne, kūnas turi klausyti, svarbu, jog iš vidaus dar gali . . ." (j)

ŽVILGSNIS ATGAL Į SAVAITĖS ĮVYKIUS

Londonas. Anglų žinių tarnybos Vokietijai politinis komentatorius šiaip vaizduoja pereitos savaitės vidaus ir užsienio politikos įvykius, žiūrint vidutinio Anglijos piliečio akimis. Komunistų sukurstytų benamių, vadinamąją squattors, dalies (apie 2.000 žmonių) sauvališkas apsigyvenimas laisvose valdinėse patalpose oficialaus pritarimo niekur neranda. Jų elgesiu piktinasi net prie šitos riaušės neprisidėjusių benamių dauguma. Jų pasielgimas tėra teisinamas tik slaptai priešvalstybiškai nusiteikusių mažos grupelės žmonių tarpe. Kol kas jie tebegyvena, kur be leidimo apsigyveno. Vyriausybė jiems įteikė sąskaitą už vandens naudojimą, kurią dauguma jau apmokėjo. Taip pat visiems įteikti paraginimai išsikraustyti, į kuriuos niekas iš jų nreagavo. Tąsyk svarbiausiems kaltininkams buvo įteikti šaukimai į teismą už užėmimą svetimo buto be leidimo. Vyriausybė mano išleisti įstatymą, draudžiantį laikyti tuščias patalpas.

Visoje Anglijoje buvo iškilmingai atšvęstos šeštosios metinės nuo mūšio už Anglijos oro erdvės apsaugą laimėjimo, kuriame iš 500 vokiečių lėktuvų virš Londono buvo numušta 185. Visa Anglija atidavė pagarbą tos dienos žuvusiems didvyriams naikintuvų pilotams. Bažnyčiose už jų vėles buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos. Visoje Anglijoje viešpatauja įsitikinimas, kad be tos pergalės greičiausia Anglija būtų buvusi okupuota, ir karas tąsyk būtų nusitęsęs gal kelis dešimtmečius.

Visi jaudinasi dėl TSRS vis smarkėjančio Anglijos kaltinimo. Pradedant nuo Stalino ir Molotovo, visi sovietų oficialūs pareigūnai iki mažiausiųjų, nežiūrint Anglijos taikingiausių nusiteikimų Indijoje, Palestinoje ir kitur, visur ir visada puola Angliją už imperializmą. Triesto atžvilgiu ir už fašistišką režimą bei karo kurstymą Graikijoje. Nieko nepadeda vienas kito supratimui nei pastangos atgaivinti prekybinius abiejų tautų santykius.

JAV prekybos ministerio Henryo Wallaceo kalba sukėlė pasipiktinimų audrą visuose Anglijos sluoksniuose. Amerika kaltinama noru Anglijos sąskaita pasidalyti pasaulį su sovietais. Nedraugiškumo pasireiškimas Amerikai kiek atslūgo, kai ir visa Amerikos spauda irgi pasmerkė Wallaceo mintis, o Byrnesas ir Vandenbergas pareiškė savo nepritarimą Wallace mestiems Anglijai kaltinimams. Tačiau įtempimas laikomas atslūgusiu po šeštadienio vakare paskelbto Trumano pareiškimo, jog Amerikos politika nesikeičianti ir kad į Wallaceo siūlymus reikia žiūrėti kaip į jo vieno nuomonę, kuriai prezidentas nėra pritaręs, nors ir davęs savo sutikimą kalbėti.

ZONŲ SUJUNGIMAS IMAMAS VYKDYTI PRAKTIKOJE

Frankfurtas. Vykdant britų ir amerikiečių okupacinių zonų ūkinį sujungimą, vokiečių įgaliotiniui Frankfurte įteiktas dviejų okupacinių valstybių sutartis dėl bendros zonų ūkinės administracijos. Sutartyje įsakmiai pabrėžta, kad sovietų ir prancūzų okupacinės zonos bet kada gali prisidėti prie susijungimo.

Pradėta organizuoti administracijos komisija su būstine Mindene. Komisiją sudarys po tris atstovus iš britų ir amerikiečių zonų. Kol reikalų tvarkymą perims komisija, ūkinė abiejų zonų administracija bus vedama skyrium kaip ir ligi šiol.

Įteikiant britų amerikiečių sutartį Britanijos atstovas pasakė kalbą, kuria jis kvietė pasinaudoti proga taikiam atstatymui. Ūkinės zonų vienybės sutartis esanti svarbus dokumentas, kurio pagalba įkūnijami Potsdamo nutarimai ir kuris įgalina vokiečių tautą pasiimti ūkinio gyvenimo tvarkymo atsakingumą, o ilgainiui ir savo vyriausybę sudaryti.

VADOVĖLIS ELEKTROMONTERIAMS

Pasirodė Ingolstadto lietuvių tremtinių monterių kursų vadovybės išleistas rotatoriumi spausdintas elektromonteriams vadovėlis.

Vadovėlyje yra atspausdintas dipl. inž. Ramanausko, A. Gruzdžio ir dr. Gineičio skaitytų paskaitų kursas.

Vadovėlis didelio formato 300 pusl. su daugybe piešinių, teikia gan gerą įspūdį ir parodo, kad mūsų tautiečiai ir sunkiose gyvenimo sąlygose atsidėję dirba kultūrinį darbą.

Daug darbo čia padėta inž. Ramanausko ir kursų vedėjo A. Gruzdžio, kuris įžangos žodyje rašo: „Leidžiant konspektus (vadovėlį) buvo žiūrima ne į medžiaginį pelną, bet tikėtasi moralinio atlyginimo, o jis bus tada, kai šia knyga pasinaudos lietuvis, pagerindamas savo tremtinio gyvenimą ar atstatydamas tėvynę iš griuvėsių.

Js.

Mintis

Thought • Lithuanian Daily Newspaper • Permitted by UNRRA Team 155 • Atsakingasis redaktorius ir leidėjas J. Vasaitis • Eina kasdien be šventadienių • Memmingenas, Airport, Baltic Camp • Prenumerata mėn. 10 RM • Atskiras numeris 40 pf. • Konto: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Memmingen (Bayern) Nr. 9149 • Spausdina Druckerei- und Verlagsgenossenschaft e. G. m. b H., Memmingen (Bayern).